

Nr 119.

Ankom till riksdagens kansli den 30 april 1931 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under riksstatens sjätte huvudtitel gjorda framställningar angående vissa bidrag till vägväsendet m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

1:o Uti den till riksdagen den 3 januari 1931 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1931/1932 har Kungl. Maj:t i avseende å sjätte huvudtiteln, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 16 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag) att

Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna. [16*.]

dels till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 9,020,000 kronor, att utgå direkt av automobilskattemedel;

dels förklara, att vägen Umfors—Tärna—Slussfors i Västerbottens län skall, räknat från och med år 1930, i underhållshänseende betraktas såsom ödebygdsväg;

dels medgiva, att av den i 3 § 2 mom. förordningen om fördelning av automobilskattemedel avsedda delen av landsbygdens totala andel i nämnda medel må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande tagas i anspråk erforderligt belopp för anordnande under år 1931 av trafikräkningar å de allmänna vägarna i riket;

dels ock antaga följande

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. förordningen den 16 maj 1930 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas, att 3 § 1 mom. förordningen den 16 maj 1930 om fördelning av automobilskattemedel skall i nedan angivna del hava följande ändrade lydelse:

*) Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

3 §.

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttiofem procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med femtio procent av distriktets verkliga kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående kalenderår, dock allenast därest vägunderhållet hela det året ålegat vägkassan; och skall därvid i nämnda kostnad jämväl inbegripas all förvaltningskostnad, som icke uppenbarligen avser byggande av väg.

Till grund — — — förklaras förverkad.

b) Vad av — — — särskilda län.

Denna förordning skall träda i tillämpning vid fördelning av de under budgetåret 1931/1932 inflytande automobilskattemedlen.

Rörande Kungl. Maj:ts ovannämnda förslag om att vägen Umfors—Tärna—Slussfors må i visst avseende betraktas som ödebygdeväg har riksdagen redan tidigare fattat beslut (riksdagens skrivelse nr 6 A, punkt 12:o).

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två inom andra kammaren väckta motioner, nämligen

dels motionen nr 11 av herr *J. Olofsson* i Digernäs, som hemställt, att riksdagen ville besluta om sänkning av anslaget till Svenska Vägintitutet till hälften mot det nuvarande;

dels ock motionen nr 19 av herr *E. Lindley* i Söderhamn, som yrkat, att riksdagen i avvaktan på resultatet av 1929 års vägkommittés utredningar icke måtte godkänna det av Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition framlagda förslaget till förordning om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. förordningen den 16 maj 1930 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för de motionsvis gjorda framställningarna, får utskottet hänvisa till motionerna.

För bedömande av frågan om storleken av det till vägdistrikten utgående direkta underhållsbidraget har i statsrådsprotokollet lämnats en översikt över de senaste årens fördelning av automobilskattemedel samt beträffande den fördelning därav, som kan beräknas för innevarande budgetår ävensom, därest nuvarande bestämmelser lämnas orubbade, för nästkommande budgetperiod.

Fördelningen av de under budgetåret 1928/1929 influtna automobilskattemedlen åskådliggöres av följande sammanställning:

1928/1929 års automobilskattemedel.

39,825,901.21 kr.

Till vägunderhåll m. m. enligt väglagen (15 % å verklig resp. uppskattad kostnad för år 1927) 5,197,708.80 kr.	Till lantbruksstyrelsen (restitution av bensinskatt) 50,000 kr.	Återstod att fördelas mellan städer och landsbygd 34,578,192.41 kr.
Städernas totala andel (20 %) 6,915,638.48 kr.	Landsbygdens totala andel (80 %) 27,662,553.93 kr.	
Utjämningsandelen (15 %) 4,149,383.09 kr.		Återstående andel (85 %) 23,513,170.84 kr.
Vägdistriktens direkta underhållsbidrag (25 % å verklig kostnad för år 1928) 8,114,766.58 kr.		Länens ordinarie andelar 15,398,404.26 kr.

Underhållsbidragen av automobilskattemedel uppgingo alltså under detta budgetår till sammanlagt omkring 13,300,000 kronor (bidrag enligt väglagen + vägdistriktens direkta underhållsbidrag). På länsfonderna fördelades, efter avdrag av medel till forskningsarbeten, i runt tal 19,400,000 kronor (utjämningsandel + ordinarie andel).

För budgetåret 1929/1930 tedde sig fördelningen på följande sätt:

1929/1930 års automobilskattemedel.

44,263,788.64 kr.

Till vägunderhåll m. m. enligt väglagen (15 % å verklig resp. uppskattad kostnad för år 1928) 5,751,501.68 kr.	Till lantbruksstyrelsen (restitution av bensinskatt) 50,000 kr.	Återstod att fördelas mellan städer och landsbygd 38,462 286.96 kr.
Städernas totala andel (20 %) 7,692,457.39 kr.	Landsbygdens totala andel (80 %) 30,769,829.57 kr.	
Utjämningsandelen (15 %) 4,615,474.44 kr.		Återstående andel (85 %) 26,154,355.13 kr.
Vägdistriktens direkta underhållsbidrag (40 % å verklig kostnad för år 1929) 17,152,239.91 kr.		Länens ordinarie andelar 9,002,115.22 kr.

Underhållsbidragen uppgingo alltså under detta budgetår till sammanlagt omkring 22,900,000 kronor. På länsfonderna fördelades, efter avdrag av medel till forskningsarbeten, i runt tal 13,500,000 kronor.

Beträffande budgetåret 1930/1931 föreligga ännu icke tillförlitliga utgångspunkter för beräkning av fördelningen. Svårigheter möta att med tillräcklig säkerhet uppskatta summan av inflytande automobilskattemedel; för beräkningen av underhållskostnadernas storlek för år 1930 har däremot, såsom av det föregående framgår, jämförelsevis fast underlag erhållits. Utgår man, i enlighet med beräkningen i riksstaten, från en inkomstsumma av omkring 47,000,000 kronor och uppskattas vidare den totala underhållskostnaden

för år 1930 i överensstämmelse med vad jag förut antagit till omkring 44,000,000 kronor — varav cirka 43,600,000 kronor torde kunna anses belöpa å distrikt, där underhållet övertagits av väggkassan — skulle fördelningen enligt de av 1930 års riksdag fastställda grunderna bliva följande:

1930/1931 års automobilskattemedel.

47,000,000 kr.			
Till vägunderhåll m. m. enligt väglagen (15 % å verklig resp. uppskattad kostnad för år 1929)	6,660,000 kr.	Avlöning åt väg-ingenjörer m. fl. 310,000 kr.	Återstod att fördelas mellan städer och landsbygd 40,030,000 kr.
Städernas totala andel (20 %)	8,006,000 kr.	Landsbygdens totala andel (80 %) 32,024,000 kr.	
Utjämningsandelen (15 %)		Återstående andel (85 %)	
4,803,600 kr.		27,220,400 kr.	
Vägdistriktens direkta underhållsbidrag (45 % å verklig kostnad för år 1930)		Länens ordinarie andelar 7,600,400 kr.	
19,620,000 kr.			

Underhållsbidragen skulle alltså uppgå till sammanlagt omkring 26,300,000 kronor. Å länsfonderna skulle, efter avdrag av medel till forskningsarbeten, fördelas i runt tal 12,250,000 kronor. Härvid bortses, liksom i det följande, från restitution av bensinskatt.

Beträffande budgetåret 1931/1932 föreligga givetvis ännu större svårigheter att bedöma de faktorer, som öva inflytande på fördelningen. Vad underhållskostnaderna angår, har emellertid i det föregående antagits, att totalkostnaden under år 1931 skulle komma att hålla sig vid omkring 45,000,000 kronor. Av detta belopp torde cirka 44,900,000 kronor kunna antagas belöpa å distrikt, där väggkassan bestrider vägunderhållet. Med utgångspunkt härifrån och under antagande, att inkomsterna av automobilskattemedlen, på sätt förut beräknats, uppgå till 52,000,000 kronor, skulle fördelningen av dessa medel med oförändrade grunder för dispositionen av medlen ställa sig på följande sätt:

1931/1932 års automobilskattemedel.

52,000,000 kr.			
Till vägunderhåll m. m. enligt väglagen (15 % å verklig resp. uppskattad kostnad för år 1930)	6,600,000 kr.	Avlöning åt väg-ingenjörer m. fl. 300,000 kr.	Återstod att fördelas mellan städer och landsbygd 45,100,000 kr.
Städernas totala andel (20 %)	9,020,000 kr.	Landsbygdens totala andel (80 %) 36,080,000 kr.	
Utjämningsandelen (15 %)		Återstående andel (85 %)	
5,412,000 kr.		30,668,000 kr.	
Vägdistriktens direkta underhållsbidrag (45 % å verklig kostnad för år 1931)		Länens ordinarie andelar 10,463,000 kr.	
20,205,000 kr.			

Enligt denna beräkning skulle underhållsbidragen uppgå till omkring 26,800,000 kronor, medan å länsfonderna skulle fördelas, efter avdrag av medel till forskningsarbeten, omkring 15,700,000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

»Ehuru genom den under de senaste åren vidtagna avsevärda ökningen av bidragen till vägunderhåll och vinterväghållning en viss lättnad beretts vägdistrikten i de bördor, som blivit en följd av automobiltrafikens kraftiga utveckling, föreligger enligt min mening ett bestämt behov av ytterligare lindring härutinnan. Vägbeskattningen är — även om den under senare år icke oväsentligt nedgått — i de flesta av vägdistrikten alltjämt mycket hög. Till belysande härav må omnämnas, att av landets 379 vägdistrikt under år 1930 — under vilket år vägdistrikten uppburit direkt underhållsbidrag med 40 procent av underhållskostnaden för år 1929 — 207 distrikt hade en vägskatt per fyrk av över 20 öre, 58 distrikt en vägskatt av över 30 öre samt 18 distrikt en skatt av över 40 öre. För år 1931 — då distrikten bekomma direkt underhållsbidrag med 45 procent av underhållskostnaden för år 1930 — uppgår, såvitt införskaffade uppgifter angående vägstämmornas beslut utvisa, vägskatten i 171 distrikt till över 20 öre per fyrk, i 48 distrikt till över 30 öre samt i 15 distrikt till över 40 öre. Motsvarande siffror utgjorde för år 1927 309, 163 och 69 samt för år 1929 232, 84 och 34.

Otvivelaktigt synes mig ock vara, att automobiltrafiken ännu icke i tillräcklig omfattning deltagit i kostnaden för vägunderhållet. Av 1929 års riksdag uttalades i detta avseende, att enligt vad som utrönts vid trafikräkningar automobiltrafiken sannolikt inom en nära framtid rättvisligen borde svara för inemot 90 procent av nämnda kostnad. För närvarande utgöra, som förut erinrats, underhållsbidragen tillhopa 75 procent av kostnaden, av vilka bidrag automobilskattemedlen bestrida en andel, motsvarande 60 procent av underhållskostnaden.

På grund av vad jag här anfört och med åberopande i övrigt av de förut återgivna skäl, som min företrädare i ämbetet anförde till stöd för den av honom förordade höjningen av det direkta underhållsbidraget och till vilka jag i allt väsentligt kan ansluta mig, har jag ansett mig böra tillstyrka en ny ökning av ifrågavarande bidrag. Denna ökning synes lämpligen böra bestämmas till 5 procent, varigenom bidraget skulle komma att utgöra 50 procent av den verkliga underhållskostnaden.

Jag förbiser ingalunda, att ett bifall till detta förslag skulle komma att medföra en minskning av de medel, som eljest skulle stå till förfogande för omläggnings- och förbättringsarbeten. Det må emellertid framhållas, att denna minskning kommer att mer än uppvägas av den beräknade ökningen i totalbeloppet av inflytande automobilskattemedel. Enligt förut återgivna beräkningar beträffande fördelningen av innevarande budgetårs automobilskattemedel skulle för nämnda budgetår å länsfonderna fördelas omkring 12,250,000 kronor. Vid bifall till mitt förslag beträffande det direkta underhållsbidraget och med de antaganden i fråga om automobilskattemedlens totalbelopp samt storleken av underhållskostnaderna, från vilka jag förut utgått, skulle för nästkommande budgetår å länsfonderna komma att fördelas omkring 13,450,000 kronor.

För genomförande av vad jag här förordat erfordras ändring i 3 § 1 mom. av förordningen om fördelning av automobilskattemedel. Förslag härutinnan

framlägger jag i det följande. Den nya bestämmelsen torde böra träda i tillämpning vid fördelningen av de under budgetåret 1931/1932 inflytande automobilskattemedlen.

Sedan jag nu behandlat de olika frågor, som inverka på den huvudsakliga fördelningen av automobilskattemedlen, får jag här meddela en beräkning av nämnda fördelning för budgetåret 1931/1932. Med förut angivna utgångspunkter skulle denna fördelning te sig på följande sätt:

1931/1932 års automobilskattemedel.

52,000,000 kr.

Till vägunderhåll m. m. enligt väglagen (15 % å verklig resp. uppskattad kostnad för år 1930) 6,600,000 kr.	Avlöning åt väg-ingenjörer m. fl. 300,000 kr.	Återstod att fördelas mellan städer och landsbygd 45,100,000 kr.
Städernas totala andel (20 %) 9,020,000 kr.	Utjämningsandelen (15 %) 5,412,000 kr.	Landsbygdens totala andel (80 %) 36,080,000 kr.
	Vägdistriktens direkta underhållsbidrag (50 % å verklig kostnad för år 1931) 22,450,000 kr.	Återstående andel (85 %) 30,668,000 kr.
		Länens ordinarie andelar 8,218,000 kr.

Underhållsbidragen av automobilskattemedel skulle alltså utgöra sammanlagt omkring 29,000,000 kronor, medan på länens automobilskattefonder skulle fördelas, efter avdrag av medel till forskningsarbeten, omkring 13,450,000 kronor.

I enlighet med denna beräkning skulle anslagen av automobilskattemedel samt det av allmänna statsmedel utgående anslaget till bidrag till vägunderhållet på landet m. m. för nästkommande budgetår upptagas på följande sätt:

Vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörassistenter	kronor	300,000
Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna	»	9,020,000
Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden	»	36,080,000
Bidrag till vägunderhållet på landet m. m.	»	6,600,000
Ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet m. m.	»	6,600,000

Beträffande anslaget till vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörassistenter har jag redan förut framställt förslag. Rörande övriga här ifrågasvarande anslag gör jag hemställan i det följande.»

Forsknings-
och under-
sökning-
arbeten.

Enligt förordningen om fördelning av automobilskattemedel den 16 maj 1930 (nr 161) må ett belopp, motsvarande högst en halv procent av landsbygdens andel i dessa medel enligt Konungens förordnande användas till understödjande av forsknings- och undersökningsarbeten, som anses i synnerlig grad befrämja ett ändamålsenligt användande av ifrågasvarande medel.

Beträffande städernas andel i automobilskattemedlen saknas motsvarande

författningsbestämmelse. Över den häri ingående utjämningsandelen (20 procent av städernas hela andel) äger emellertid Kungl. Maj:t en allmän förfoganderätt, varvid förutsatts (jfr prop. 1924: nr 211, sid. 9 och riksdagens skriv. 1927: nr 311) att ett belopp, uppgående till högst en halv procent av den å städerna fallande totala andelen må på liknande sätt användas för forskningsändamål m. m. Att ingen uttrycklig författningsbestämmelse härom meddelats beror på, att enligt gällande förordning Kungl. Maj:t äger en allmän förfoganderätt över städernas utjämningsandel utan några inskränkande detaljföreskrifter, varemot beträffande landsbygdens utjämningsandel är föreskrivet, att denna skall — efter avdrag av högst en halv procent för undersökningsarbeten m. m. — fördelas mellan länen.

Ursprungligen gällde, att för ifrågavarande forsknings- och undersökningsändamål fick tagas i anspråk högst en procent av landsbygdens totala andel i skattemedlen. Vid 1927 års riksdag vidtogs emellertid ovannämnda nedsättning till högst en halv procent. I samband därmed förklarade sig riksdagen förutsätta, att Kungl. Maj:t årligen i samband med förslag till beräkning och disposition av automobilskattemedlen skulle lämna riksdagen redogörelse, i vilken utsträckning och till vilka ändamål anslag från automobilskattemedlen under det sistförflutna kalenderåret med stöd av ifrågavarande bestämmelse anvisats.

Vad år 1930 beträffar, har Kungl. Maj:t under vissa villkor ställt till förfogande *dels* genom beslut den 31 januari 1930 för svenska väginstitutet 3,000 kronor för inköp av och utförande av försök med en mekanisk trafikräkningsapparat, *dels ock* genom beslut den 27 juni 1930 för svenska vägföreningen 38,000 kronor till bestridande av kostnaderna för av föreningen anordnade vägdagar, utbildningskurser i vägunderhåll för yrkesmän, föredrag rörande vägväsendet samt studieresor ävensom för svenska väginstitutet 85,000 kronor för understödjande av systematiska försök och forskning inom vägteknikens område. Sammanlagt har alltså under år 1930 till forsknings- och undersökningsarbeten anvisats ett belopp av 126,000 kronor vilket helt utgått från landsbygdens andel av dessa medel.

Under förevarande punkt har departementschefen, jämte vissa andra detaljspörsmål, jämväl berört frågan om medel för planerade trafikräkningar å de allmänna vägarna i riket. Under erinran att genom beslut den 3 oktober 1930 Kungl. Maj:t anbefallt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att verkställa utredning och avgiva förslag i fråga om dylika räkningar anföres därvid följande.

Med hänsyn till den raska utvecklingen å motortrafikens område under den tid, som förflutit sedan senaste allmänna trafikräkningar år 1926 ägde rum, och då tillförlitlig kännedom om trafikens omfattning och fördelning är av stor vikt för bedömande av åtskilliga frågor rörande vägväsendet, är det önskvärt, att nya trafikräkningar anordnas under år 1931. Behov härav föreligger så mycket mera som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen genom nyssnämnda beslut den 3 oktober 1930 jämväl anbefallts att upprätta och inkomma med generalplan beträffande vägar för den genomgående, mera långväga trafiken, för vilket ärendes behandling nya trafiksiffror torde vara av särskild betydelse. Kostnaderna för trafikräkningarna jämte bearbetning

Trafikräkningar.

och tryckning av kartor hava av styrelsen förberedelsevis uppskattats till 105,000 kronor, om endast två räkningar anordnas, och till 151,000 kronor under förutsättning av tre räkningar. Ifrågavarande kostnader torde böra bestridas av automobilskattemedel och, liksom år 1926 skedde, utgå dels av städernas och dels av landsbygdens utjämningsandel. Rörande användningen av städernas utjämningsandel äger Kungl. Maj:t förordna. Detsamma är ock förhållandet med den del av landsbygdens utjämningsandel, som må användas till forsknings- och undersökningsarbeten. Då emellertid sistnämnda del numera blott uppgår till en halv procent av landsbygdens totala andel samt med hänsyn till övriga därmed avsedda ändamål icke lärer förslå till täckande av här avsedda kostnader, i den mån de icke skäligen böra bestridas av städernas utjämningsandel, synes för ändamålet böra av landsbygdens utjämningsandel få användas erforderligt fyllnadsbelopp jämväl utöver den del, varöver Kungl. Maj:t enligt vad nyss sagts äger förfoga. I sådant syfte torde hemställan böra göras hos riksdagen.

*Utskottets
yttrande.*

Det extra bidraget till vägunderhållet (utöver det enligt väglagen utgående ordinarie bidraget av 30 %) uppgår för närvarande till 45 %. Till denna procentsats höjdes detsamma vid 1930 års riksdag. Häri föreslås emellertid nu av Kungl. Maj:t en ytterligare ökning av 5 % till 50 %, varigenom alltså statens bidrag till vägarnas underhåll skulle i sin helhet komma att uppgå till 80 % i stället för nuvarande 75 %. I anledning härav får utskottet anföra följande.

Frågan om möjligheterna att kunna åstadkomma en rättvisare fördelning av vägskattebördan mellan å ena sidan landets olika vägdistrikt samt å andra sidan staten samt automobiltrafiken är ett av de spörsmål, som 1929 års vägsakkunniga för närvarande har under utredning. En *allmän* höjning av underhållsbidraget — på sätt i statsverkspropositionen förutsattes — skulle, enligt vad utskottet inhämtat, med all sannolikhet verka föregripande på de sakkunnigas arbete, som på denna punkt i första hand går ut på, att åstadkomma en utjämning av skattetrycket genom en eventuell differentiering av underhållsbidraget med större bidrag till hårdare betungade vägdistrikt.

En omständighet, som också förtjänar största avseende, är den ytterligare beskränning av vägförbättringsarbetenas anpart i automobilskattemedlen, som en genomgående ökning av underhållsbidraget med ytterligare 5 % skulle medföra. Till vägförbättringsarbeten stodo under budgetåret 1928/1929 i runt tal 19,000,000 kronor till förfogande; till följd av sedan dess vidtagna höjningar i underhållsbidraget kan motsvarande siffra, vad det nu ifrågavarande budgetåret 1931/1932 beträffar, beräknas till cirka 15,750,000 kronor. Skulle en höjning av underhållsbidraget till 80 % nu beslutas, sjunker sistnämnda summa med ytterligare cirka 2,250,000 kronor eller till knappt 13,500,000 kronor; härvid har man utgått från att automobilskattemedlen skulle för budgetåret 1931/1932 belöpa sig till det i statsverkspropositionen antagna eller 52,000,000 kronor (mot 47,000,000 kronor för budgetåret 1930/1931 och av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och riksräkenskapsverket antagna belopp av 50,000,000 kronor för samma budgetår). Förutnämnda

belopp 13,500,000 kronor kan visserligen i och för sig förefalla betydande. Beaktas måste dock att hela vårt vägväsen för närvarande är stätt i kraftig utveckling. Stora ombyggnads- och förstärkningsåtgärder måste årligen utföras å avsevärda delar av landets vägnät. Uppgjorda planer och kostnadsberäkningar ådagalägga, att ovannämnda kapitalbelopp kan så långt ifrån anses rikligt tilltaget, att tvärtom vissa förbättringsåtgärder måste uppskjutas eller ock kostnaderna härför i vidare utsträckning än som är önskvärt få läggas på vägdistriktet. Att märka är att förbättringsåtgärderna ofta motiveras enbart av den besparing i framtida underhållskostnad, som de medföra.

Emellertid kan ej förnekas att vägtungan inom vissa distrikt för närvarande är mycket kännbar. Som önskvärt framstår obestriddligen, att de från en del mera betungade distrikt med allt berättigande framkomna kraven om ytterligare lindring i sina vägunderhållskostnader kunna röna tillmötesgående. Utskottet har ansett sig böra undersöka, huruvida detta kan ske utan avvaktande av vägsakkunnigas utredningar samt desslikes utan så hårt inkräktande å vägförbättringarna som ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag oförändrat skulle medföra.

Den år 1931 utgående vägskatten (beslutad å vägstämmorna i augusti 1930) beräknas för rikets samtliga vägdistrikt uppgå till i medeltal 18 öre per vägfyrk. Med utgångspunkt härifrån har utskottet tänkt sig att — med iakttagande av en viss avrundning uppåt — de vägdistrikt, som hava en vägskatt överstigande 20 öre för vägfyrk, borde för nästkommande år skäligen beredas ett extra tillägg utöver nuvarande statsbidrag å 75 procent (30 % + 45 %) av väghållningskostnaderna. Enklast vore härvidlag att, i anslutning till propositionens förslag, låta detta nya extra bidrag utgå med jämnt 5 % till samtliga ifrågasatt mera betungade vägdistrikt med en vägskatt överstigande 20 öre per fyrk. Kostnaden härför beräknas uppgå till cirka 1,100,000 kronor mot 2,250,000 kronor vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag, enligt vilket även vägdistrikt med lägre skattetal skulle komma i åtnjutande av denna förhöjning. En ur rättvisans synpunkt önskvärd starkare utjämnings uppnås onekligen, om man låter det ifrågasatta nya tillägget utgå med en progressiv stegring, exempelvis på följande sätt:

Vägskatt per vägfyrk	Extra tillägg	Sammanlagt statsbidrag
21—22 öre	2 %	77 %
23—25 »	5 »	80 »
26—30 »	7 »	82 »
31—40 »	9 »	84 »
över 40 »	10 »	85 »

Kostnaderna härför hava beräknats ej överstiga 1,275,000 kronor.

Vid valet mellan dessa båda system har utskottet stannat för det senare.

Den närmare utformningen av grunderna för tilldelningen av ett dylikt ytterligare extra bidrag torde emellertid vara en fråga som — i överensstämmelse med vad som tidigare skett beträffande det från allmänna stats-

inkomster utgående anslaget för understöd åt synnerligen betungade väghållningsdistrikt — lämpligast bör hänskjutas till Kungl. Maj:ts avgörande, dock med fasthållande att sammanlagt må för ändamålet ej anlitas större belopp än 1,275,000 kronor.

Utskottet vill alltså tillstyrka, att av landsbygdens andel i automobilskattemedlen för budgetåret 1931/1932 må disponeras ett belopp av högst 1,275,000 kronor för tilldelning åt mera betungade väghållningsdistrikt av provisoriskt extra tilläggsbidrag för 1931 års kostnader för vägunderhåll och vinterväghållning, att utgå vid sidan av nuvarande bidrag å 45 %. I likhet med sistnämnda bidrag skulle detta nya tilläggsbidrag allenast tillfalla väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst väggassan; anmärkas må att ej heller i propositionen ifrågasatts någon ändring på denna punkt.

Genom detta förslag läser utskottet få anses hava besvarat herr Lindleys i Söderhamn ovannämnda motion.

Med hänsyn till att detta nya extra bidrag endast är avsett att bliva av provisorisk natur i avvaktan på nu pågående utredningars slutförande och eventuellt allenast behövt för nästkommande budgetår, synes någon författningsförändring härav ej påkallas. För ändamålet erforderliga medel torde böra beredas från den i 3 § av gällande förordning angivna del av automobilskattemedlen.

Beträffande herr Olofssons i Digernäs motion delar utskottet de däri framförda synpunkterna om vikten av att de allttjämt växande årliga bidrag, som av staten lämnas för svenska väginstitutets undersöknings- och forskningsverksamhet, verkligen bliva till praktiskt gagn för vägväsendets utveckling. Utan att kunna förorda, att riksdagen nu skulle företaga en direkt sänkning av hittills till institutet beviljade årliga bidragsbelopp, förutsätter utskottet, att nämnda synpunkt beaktas vid avvägningen av eventuellt ytterligare utgående understöd. I samband härmed anser sig utskottet böra föreslå en begränsning av det medelsbelopp, som årligen må sammanlagt användas för forsknings- och undersökningsarbeten. Med utgångspunkt från att för dylika arbeten disponerats för år 1928 105,500 kronor, för 1929 111,500 kronor och för 1930 126,000 kronor, har utskottet ansett detta belopp böra bestämmas till 120,000 kronor. Utskottet framlägger i det följande förslag till härav betingad författningsändring, varmed ock avsetts att säkerställa att — som sig bör, men som ej under senare år iakttagits — kostnaderna för ifrågavarande undersökningsarbeten också komma att belasta städernas anpart av automobilskatten.

Departementschefens förslag om anordnande av vissa trafikräkningar å de allmänna vägarna under 1931 har utskottet ej velat motsätta sig.

Under återopande härav får utskottet — som under nästföljande punkt gör hemställan om anvisning av anslag till förbättring av och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å *landsbygden* — under nu förevarande punkt hemställa,

- 1) att riksdagen må
- a) till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 9,020,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel;
- b) medgiva, att av den i 3 § 2 mom. förordningen om fördelning av automobilskattemedel avsedda delen av landsbygdens totala andel i nämnda medel må enligt Kungl. Maj:ts bestämmande tagas i anspråk erforderligt belopp för anordnande under år 1931 av trafikräkningar å de allmänna vägarna i riket;
- c) 1) på det sätt bifalla Kungl. Maj:ts förslag om underhållsbidragets höjning, att riksdagen medgiver, att av landsbygdens andel för budgetåret 1931/1932 av automobilskattemedlen må disponeras ett sammanlagt belopp av högst 1,275,000 kronor för tilldelning av ett tillfälligt extra tillägsbidrag åt mera betungade väghållningsdistrikt för 1931 års kostnader för vägunderhåll och vinterväghållning, att utgå vid sidan av det enligt 3 § 1 mom. gällande förordning utgående bidraget å 45 procent;
- 2) i anledning av den av herr Olofsson i ämnet väckta motionen II: 11 antaga följande

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 1 § och 3 § 2 mom. förordningen den 16 maj 1930 (nr 161) om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas, att 1 § och 3 § 2 mom. förordningen den 16 maj 1930 om fördelning av automobilskattemedel skola, 1 § i nedan angivna del, hava följande ändrade lydelse:

1 §.

De under — — — — statens automobilskattemedelsfond.

Från nämnda — — — — fiskerinäringens befrämjande.

Till understödjande av sådana forsknings- och undersökningsarbeten, som anses i synnerlig grad befrämja ett ändamålsenligt användande av ifrågavarande skattemedel, må därjämte enligt Konungens förordnande användas ett belopp av högst 120,000 kronor.

Av återstående — — — — och broar.

3 §.

2 mom. Återstående femton procent skola fördelas mellan länen på sätt Konungen förordnar.

II) att herr Lindleys i Söderhamn i ämnet väckta motion II: 19 må anses besvarad med vad utskottet ovan anfört och hemställt.

2:o I anslutning till vad under föregående punkt anförts och i enlighet med vad Kungl. Maj:t föreslagit (punkt 17) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 36,080,000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel.

[17.]

Bidrag till vägunderhållet på landet.

3:o I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18) får utskottet hemställa,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *bidrag till vägunderhållet på landet m. m.*, nu 6,000,000 kronor, med 600,000 kronor till 6,600,000 kronor.

[18.]

Ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet.

4:o Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19) får utskottet hemställa,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet m. m.*, att direkt utgå av automobilskattemedel, nu 6,000,000 kronor, med 600,000 kronor till 6,600,000 kronor.

[19.]

Understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt.

5:o Kungl. Maj:t har (punkt 20) föreslagit riksdagen att till understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

För understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt hava för tiden från och med år 1907 årligen anvisats anslag. För de senaste budgetåren har anslaget utgått med 200,000 kronor. Anslaget för innevarande budgetår är avsett till beredande av dylikt understöd för år 1931.

Medel för ifrågavarande ändamål torde böra beredas även för nästkommande budgetår. Vad anslagsbeloppet angår, saknar jag anledning att ifrågasätta någon sänkning av detsamma, utan torde anslaget böra utgå med samma belopp, som beviljats för innevarande budgetår, eller 200,000 kronor.

I 1930 års statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkten 25) omnämndes, att framställning inkommit från en vägstyrelse rörande ändring i grunderna för bidrag från förevarande anslag. Min företrädare i ämbetet yttrade i samband härmed, att frågan om grunderna för anslagens fördelning syntes förtjäna att övervägas men att detta spörsmål hörde till dem, som de den 4 december 1929 jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade sakkunniga för revision av väglagen m. m. borde upptaga till behandling. Vid denna behandling syntes också tillfälle givas att mera ingående beakta samtliga på frågan inverkan omständigheter. I anslutning till detta uttalande har omförmälda framställning numera överlämnats till nämnda sakkunniga för att tagas i övervägande vid fullgörandet av de sakkunnigas uppdrag.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit läser frågan om ändring i grunderna för bidrag från förevarande anslag icke nu böra upptagas till prövning.

[20.]

Under erinran, att frågan om förändrade grunder för anslagets användning numera är föremål för utredning genom 1929 års vägsakkunniga, får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må till understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Stockholm den 30 april 1931.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, Olof Olsson, O. Bergqvist, C. V. P. Nilsson* i Gränebo, *Oscar Olsson, C. I. Asplund, J. G. Walles, C. G. V. Hammarskjöld, O. A. Ehrnfors, A. Thelin, K. A. W. Björck* och *J. Pålsson*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund* i Brattfors, *C. R. Jansson* i Falun, *S. Bengtsson* i Norup, *G. Strindlund, E. J. Wigforss, E. G. E. Eriksson* i Stockholm, *J. Olofsson* i Digernäs, *O. Anderson* i Höör, *O. E. F. Järte, G. Persson* i Falla och *F. V. Sandvall*.

Reservation

beträffande punkt 1:o) av herrar *Nilsson* i Gränebo, *Pålsson, Bengtsson* i Norup och *Strindlund*.
